

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

Vennskap og lek i barnehagen, En
litteraturstudie

Friendship and child's play in the
Kindergarten, A literature study

Kandidatnummer 319, 367 og 404

Bachelor i barnehagelærerutdanning

Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett

Veileder Kjerstin Sjursen

Innleveringsdato: 02.06.2020

Antall ord: 12974

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.

Abstract

This paper is a mandatory assignment to receive a bachelor degree in early childhood education to become kindergarten teachers in Norway. The theme for this bachelor paper is friendship and children's play, where we have researched and written about friendship and play from a child's view.

In this paper we will take a closer look at the Kindergarten Act and Framework Plan for Kindergartens, two documents from the Norwegian government that decides what the kindergartens are supposed to facilitate for the children. In the documents both friendship and child's play have been mentioned several times as necessary for children's wellbeing and overall development.

Literature on friendship and child's play also mentions how important relationships and playing with peers are for their development.

During the worldwide pandemic this year, all kindergartens in Norway had to be closed for two months, because of this we were not able to visit the kindergartens our self. On the day of the reopening of the kindergartens the local newspapers interviewed children about what they were most excited about the reopening and what they had missed the most during the time they had spent at home.

As an alternative to interviewing children our self, we decided to look through and use articles from the newspapers. All the children told the interviewers that they had missed playing with their peers.

We found out that the important of friendships and child's play is highly regarded in laws, literature and for the children themselves.

Innholdsliste

Abstract	1
1. Innledning.....	4
1.1 Valg av tema og problemstilling.....	4
1.2 Oppgavens oppbygging.....	5
Del 1 Teori.....	5
2.1 Vennskap	5
2.1.2 Vennskapsrelasjoner	6
2.2 Lek	7
2.2.1 Ulike typer lek	7
2.2.2 Filosofiske perspektiver på lek.....	8
2.3 Vennskap og lek i barnehagen.....	9
2.4 Kameratkultur	10
2.4.1 Tolkende reproduksjon og sekundær tilnærming.....	11
2.4.2 Kulturelt innhold.....	13
Del 2: Metodebruk.....	14
3.1 Tekstanalyse av avis og nyhetsreportasje	15
3.2 Litteraturstudie	16
3.3 Søkeord.....	17
3.4 Vurdering av metode.	18
3.5 Valg av Kilde	19
Del 3: Analyse	21
4.1 Analyse av barnehageloven kapittel 1, §1-2	21
4.2 Analyse av Rammeplan for barnehagen – innhold og oppgaver.....	23
4.3 Analyse av avisartikler og nyhetsreportasjer.....	24
Del 4: Drøfting	27
5.1 Verdier.....	28
5.2 Vennskap, lek og kameratkultur	31

5.3 Barns perspektiv på vennskap og lek.....	33
6. Avslutning	37
7. Litteraturliste	40

1. Innledning

Gjennom tre år på Høgskulen På Vestlandet har vi vært igjennom en rekke fagemner hvor vi har tilegnet oss mye kunnskap knyttet til barn. I disse årene har vi fått mer erfaring og fått oppleve barnehagehverdagen på en helt annen måte enn tidligere. Dette har gjort til at vi har blitt mer bevisst på hvor viktig dette yrket faktisk er.

1.1 Valg av tema og problemstilling

Ut ifra den kunnskapen vi har tilegnet oss og de erfaringene vi har fått gjennom praksisstudiet, endte vi opp med å skrive om vennskap og lek i barnehagen.

Fra første års praksis har vi sett på lek som en betydningsfull og sentral del i barnehagen. Lek er noe som er viktig i barnehagehverdagen. Gjennom lek får barna mulighet til å utvikle vennsksapsrelasjoner. Derfor valgte vi å skrive om vennskap og lek fordi dette er et tema som vi alltid har interessert oss for.

Viktige styringsdokumenter for barnehagen er barnehageloven og rammeplan for barnehage. Vi har valgt å se nærmere på hva disse styringsdokumentene sier om vennskap og lek i barnehagen, og hvor mye vekt det blir lagt på disse temaene i styringsdokumenter.

Ifølge barnehageloven (2006) paragraf 1 står det at «Barnehagen skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap.» (barnehageloven, 2006, §1) I rammeplan for barnehagen står det at «Lek skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes. Barnehagen skal gi gode vilkår for vennskap og barnas egen kultur.» (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 20).

Sitatet fra barnehageloven og rammeplan for barnehage viser oss at vennskap og lek sees på som viktig i den hverdagen barna er del av.

Situasjonen for barnehager i Norge var helt spesielt dette semesteret, noe som gjorde at vi måtte endre vår metode fra feltarbeid, ved bruk av barneintervju og observasjoner, til et litteraturstudie og bruke sekundære kilder som dagspresse. Ut ifra dette kom vi fram til følgende problemstilling:

Hvordan blir vennskap og lek løftet fram i ulike styringsdokument og faglitteratur, og hvor viktig er vennskap og lek for barn?

Målet med vår bacheloroppgave er å finne ut hvor mye det blir lagt vekt på vennskap og lek i de ulike styringsdokumentene, og hva faglitteratur sier om vennskap og lek. Vi ønsker også å få fram barneperspektivet gjennom sekundære kilder som dagspresse.

1.2 Oppgavens oppbygging

Vi har delt inn oppgaven i fire hoveddeler. Del. 1 tar for seg teoriforankring, Del 2 tar for seg metodebruk, del 3 omhandler analyse og i del 4 står drøftingen. Oppgaven er blitt delt opp slik for å gjøre det ryddig og oversiktlig for leser.

Ved å starte med teori får leser en forståelse for begrunnelse av analyse og drøfting. I tillegg er vi også interessert i å se hvordan vennskap og lek blir omtalt i den utvalgte faglitteraturen. Videre skrives det om metode, hvor det redegjøres, vurderes og begrunnes for valg av innhenting og bruk av materiale.

I analysen går vi gjennom og presenter styringsdokument og utvalgt dagspresse, hvor vi begrunner vår analyse.

I drøftingen vil teorien og analysen vi har funnet bli diskutert og satt i perspektiv, og vi svarer på problemstillingen. Til slutt har vi med en liten konklusjon om hva vi har funnet ut i oppgaven, hva vi har lært av arbeidet med bacheloroppgaven og hvordan kunnskapen vi har tilegnet oss om vennskap og lek vil styrke oss i arbeidet med barna i barnehagen.

Del 1 Teori

2.1 Vennskap

I den norske barnehageloven står det at barnehagen “skal være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap” (Barnehageloven, 2006, § 1). I rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver (2017) står følgende: «Barnehagen skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap». (UD, 2017, s. 23)

2.1.2 Vennskapsrelasjoner

Vennskapsforhold kan defineres som stabile relasjoner kjennetegnet av gjensidighet og felles positive følelser. Venner oppsøker hverandre målrettet og viser glede ved å være sammen og de omtaler hverandre ofte som venner (Broström, 2000, s. 53).

Øksnes & Greve (2015) mener at vennskapsrelasjoner gir barn både glede over å være sammen, glede over fellesskapsfølelse, opplevelser av å skape mening sammen og felles humor. (Øksnes & Greve, 2015, s. 56) Som alle andre relasjoner innebærer vennskap også muligheter for konflikter, utestengelse og fortvilelse over å ikke få være med i lek.

Gjennom vennskap kan barn lære noe om både det å bli en venn, det å være en venn og det å ha en venn. Barn kan også lære om det å ikke ha en venn eller det å ikke være en venn.

Vennskap er et begrep som kan gi mange ulike former for relasjoner.

Barns lek og vennskap i barnehagen kan bidra til læring av relasjon og interaksjon. Utfordringen for barnehagens personale er å legge til rette slik at alle barn i barnehagen kan få tilgang til lekegrupper, opprettholde relasjoner og få venner. For at barn skal kunne inngå i relasjoner og samspill med andre barn må det finnes ulike arenaer der barn kan lære seg å mestre sin verden.

Hoppelek kan vi forstå som et rom barnehagens personalet har lagt til rette for i barnehagen for at barnegruppen skal kunne få utfolde seg. Barnehagens lekeområder er det materielle tegn på at de voksne tilrettelegger og verdsetter barnas samvær med hverandre.

Det er viktig at vi som personalet ikke bare tilrettelegger barnehagen som en arena for barns vennskap og lek, men at vi også interesserer oss for barns sosiale og relasjonelle verden.

Måten personalet forholder seg til barns relasjoner, interaksjoner og vennskap på kan bidra til positive forventninger om vennskap hos barna.

I barnehagens virksomhet får barn erfaringer med å ta og å opprettholde kontakt med andre.

Dette er grunnleggende for all sosial og relasjonell læring. I vennskapsrelasjoner blir barn ofte enige om sine relasjoner og sin lek. Deres interaksjon er preget av kreativitet, humor og en pragmatisk tilnærming til vanskelige situasjoner og hendelser i vennskapets lystfulle alvor.

Dette er viktig kunnskap om barns vennskap, men er også nødvendig for barnehagens personale i deres arbeid med å møte, støtte og utfordre barns relasjonsbygging og interaksjon med hverandre. (Øksnes & Greve, 2015, s. 95-99).

I barnehageloven (2006) står det at «Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for felleskap og vennskap» (barnehageloven, 2006, § 1) Det betyr at vi barnehagelærer har ansvar for at alle barn skal få mulighet til å oppleve, tilhøre et fellesskap og å få venner. Barnehagen representerer en god arena for at barn skal kunne utvikle vennsksrelasjoner.

Barn tilegner seg samværskompetanse i relasjoner med andre, både barn og voksne. Denne kompetansen er viktig for at barn skal kunne utvikle vennsksrelasjoner. Sosiologen Ivar Frønes fremhever hvor stor betydning jevnaldrende har for utvikling av samværskompetansen.

En dyktig barnehagelærer kan legge til rette for at barn skal utvikle samværskompetanse slik at vennskap kan oppstå ved å hjelpe barn inn i lek. Dette krever et pedagogisk skjønn, basert på teoretisk kunnskap og kjennskap til barna. (Øksnes & Greve, 2015 s. 55).

2.2 Lek

Leken har stor betydning for barnets sosialisering og utvikling. Det er gjennom leken barna utvikler sin sosiale kompetanse og lærer sosial mestring. Barna opplever sosial motivasjon gjennom de vennsksrelasjonene som blir skapt i leken.

Det finnes ulike former for lek. Lillemyr (2011) har listet opp noen leketyper som er vanlig for barn i barnehagealder. For de yngste barna i barnehagen er sansemotorisk lek mest vanlig. Ettersom barna vokser til blir de kjent med flere typer med lek. Når barna blir eldre, blir lek i sosialt samspill med jevnaldrende mer viktig for barnet. (Lillemyr, 2011, s. 36)

2.2.1 Ulike typer lek

Barn i førskolealder leker flere forskjellige typer leker. Noen av leketyperne vi kan se igjen hos barn i denne aldersgruppen er rollelek, regelleg, bevegelseslek og konstruksjonslek.

Barn begynner som oftest med rollelek i 3 årsalderen. I rolleleken bearbeider barn inntrykk de opplever i hverdagen, og gjenspeiler voksnes roller. Typisk for denne leken kan være at barna leker mor og barn lek. De kan også leke noe et barn har opplevd, for eksempel hvis et barn har vært på sykehuset, kan barna leke sykehus i barnehagen, ved å leke lege og pasient.

Førskolebarn er ofte interessert i en begynnende form for regellek. I regellek har leken sentrale regler man må følge. Det kan for eksempel være et brettspill med faste regler, eller en utelek med regler alle skal følge.

Bevegelseslek og konstruksjonslek er også typisk for denne alderen. Bevegelseslek innebærer gjerne å løpe rundt og klatre i trær. Konstruksjonslek innebærer å bygge ting. Erfaring fra barnehager er at konstruksjonslek med sand eller klosser veldig vanlig for denne alderen. (Lillemyr, 2011, s. 38) Når barnet er i førskolealder leker de som oftest disse leketypene i samspill med jevnaldrende barn i barnehagen.

2.2.2 Filosofiske perspektiver på lek

Det finnes veldig mye faglitteratur om lek, med mange ulike vinklinger. Vi hadde lyst å finne ut hva barn selv mener om temaet. Barns perspektiv på leken er dermed det som står i fokus. Et filosofisk perspektiv på lek bygger på at barnet blir fullstendig opptatt av leken. Barnet finner seg selv og får flere erfaringer. Eksempler på dette kan det være at barnet leker så godt at det glemmer både tid og sted.

Å se lek ut ifra et filosofisk perspektiv kan forstås ut fra begrepsrelasjonen lek-erfaring-danning. Erfaringsbegrepet knyttes tett opp til leken og erfaringen er ikke noe vi gjør.

Erfaringen kommer til oss på samme måte som leken – den er noe som bare skjer.

Lekerfaringen er en del av leken selv.

Det er nettopp når vi fanges opp i den lekne hit -og -dit -bevegelsen at vi erfarer en form for frihet. En slik lek er ikke noe barn eller voksne kan planlegge. Denne forståelsen av lek innebærer at det heller ikke kan knyttes mål til leken om et bestemt læringsutbytte. Det dreier seg blant annet om improvisatoriske prosesser mellom de som leker. (Øksnes, 2010, s. 201)

I følge Øksnes (2010) hevder Hangaard Rasmussen at det er en endret erfaring av tiden som kjennetegner den store leken. Det dreier seg om en tilstedeværelse i øyeblikket. Tiden går i stå og nettopp derfor hevder barna at de ikke har gjort noe. Alle har vært konsentrert om et tidløst øyeblikk, som gjør det vanskelig å skille handlinger fra hverandre.

Barn legger ikke merke til hva de har holdt på med og hva de har lekt, fordi det er gleden ved å være til stede her og nå som står i sentrum. Det er selve prosessen som er det sentrale. Lek er noe som bare skjer, som ikke kan objektiviseres. Lek trenger ikke en begrunnelse. Barns lek synes å være meningsfull og morsom nettopp på grunn av den enkle gleden ved å holde på med det de gjør her og nå. (Øksnes, 2010, s. 202)

For den russiske filosofen Bakhtin og den tyske filosofen Gadamer vil alle sosiokulturelle fenomen, også leken, opprettholdes gjennom den dialogiske relasjon eller i det Gadamer kaller «the dialogue we are», hvor barn glemmer seg selv og blir en del av et levende «vi». Leken fremstår som en dialog hvor barn kan være barn. Det sentrale her blir at barna vender seg mot hverandre i et dialogisk samspill, hvor det det å være åpen for den andres uforutsigbarhet, det som gjenstår å bli sagt, kan gi rom for det uventede. Barnet vil i lek til stadighet tre ut av seg selv og både alene og sammen med andre barn eksperimentere med sine egne dannelses muligheter ved å være en annen enn seg selv. (Øksnes, 2010, s. 203)

2.3 Vennskap og lek i barnehagen

Om vennskap og lek står det, blant annet, i rammeplanen for barnehager at «Lek skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes. Barnehagen skal gi gode vilkår for vennskap og barnas egen kultur.» (UD, 2017, s. 20)

Vi forstår leken som en grunnleggende opplevelse og uttrykksform i barnehagealder. Det å få delta i lek er viktig for å føle seg sosialt inkludert og akseptert og for å etablere og vedlikeholde vennskap. Lekearenaene framstår som viktig møteplass for samspillet mellom barna i barnehagen.

Sosial kapital er en individuell ressurs som handler om personlige kontakter og nettverk. Det kan beskrives som bånd mellom mennesker, og berører de normer for gjensidighet og pålitelighet som oppstår mellom menneskene i nettverk.

For barnehagebarn er det ofte en nær relasjon mellom det å leke sammen og vennsksrelasjoner. For eksempel mellom to barn på samme avdeling som sjelden eller aldri leker sammen, kan det være svake bånd. To venner som ofte leker og er sammen, vil ha sterke bånd seg imellom. Vennskapet kan også legge et visst forventningspress på barna om å velge kameraten som samspillspartner i frilek situasjoner i barnehagen.

Brudd på disse forventningene kan vekke følelser av sorg og fortvilelse hos barna. Sterke bånd beskrives som en ressurs en kan trekke på eller ha glede av i ulike situasjoner. Vennskap mellom barn kan fungere som "adgangskort" til en etablert lekegruppe, gi en forpliktelse til å støtte hverandre om en havner i en vanskelig situasjon, eller gi forventninger om at goder skal deles. Styrken på barnas vennsksbånd vil påvirke graden av forpliktelse mellom dem (Zachrisen, 2015, s. 36).

2.4 Kameratkultur

Når en barnegruppe møtes på samme sted regelmessig over en lengre periode der barna tilbringer flere timer sammen, vil de danne seg en kameratkultur eller jevnaldningskultur. (Löfdahl, 2014, s.13) Et godt eksempel er nettopp barnehagen og det er kanskje her man ser kameratkultur mest tydelig i en barnegruppe.

Kameratkulturen er det fellesskapet og de vennsksrelasjonene som danner seg blant barna i en barnegruppe. «Barnehagen skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap» (UD, 2017, s. 23).

Barn av samme barnegruppe skaper sitt eget kulturelle innhold. Dette består av egen bestemte normer, regler og kulturelt innhold. Det kulturelle innholdet i barnegruppen vil ofte bære stort preg av voksenkulturen. For i en kulturell kontekst vil voksnesholdninger og de rammer som blir satt av voksne ha stor betydning for hvordan barn leker og utforming av barnegruppen. (Hjorth, 1996, s.11) Barna vil ta etter de normer og regler som finnes blant de voksne i barnehagen og i hjemmet, for deretter å implementere det i sin egen kameratkultur på egne premisser.

Begrepet kameratkultur kan gi oss et innblikk inn i barnas perspektiv og hvordan de tolker den kulturen de vokser opp i. I tillegg tar begrepet for seg hvordan barn håndterer undring og fremstillinger som er viktig for dem og viktig i forhold til utviklingen deres.

Kameratkultur kan også ses som et teoretisk begrep som kan være til hjelp for å beskrive og forklare barns handlinger i relasjoner med en voksen. Dette er med tanke på når barn er sammen i barnehagen. (Löfdahl, 2014, s. 13) William Corsaros, Amerikansk sosiolog, beskriver kameratkultur som «en stabil oppsetting av ritualer, artefakter, verdier og relasjoner som barn skaper, samt deltar i interaksjoner seg i mellom». (Löfdahl, 2014, s. 13, vår oversettelse)

Ingen kameratkulturer er like ettersom ingen barnegrupper er like. Gruppens medlemmer er viktig for hvordan kulturen er og hvordan gruppen fungerer. For å kunne forstå kameratkulturen må man fokusere på barna sine interaksjoner og dynamikk seg i mellom i stedet for det enkelte individuelle barnet. (Löfdahl, 2014, s. 13)

2.4.1 Tolkende reproduksjon og sekundær tilnærming

Tolkende reproduksjon og sekundær tilnærming er begreper Löfdahl (2014) i sin bok mener er verd å merke seg i forhold til kameratkultur. Begrepene er sterkt knyttet til barnas relasjon, til de voksne og fellesskapet som helhet.

Tolkende reproduksjon omhandler hvordan barna tar til seg, forstår og tolker de voksnes kulturinnhold for så å implementere og gi det mening innad i kameratkulturen. Man kan se på dette som en prosess som er kontinuerlig og pågående der kulturell kunnskap, normer og verdier tilegnes og gjøres om til noe nytt.

Barna selv er aktiv i prosessen ettersom det er de som skal tilegne seg og omforme det kulturelle innholdet. Man kan si at hver ny generasjon går gjennom denne prosessen. De streber etter å finne mening og relatere informasjonen til sitt eget liv og sin situasjon. (Löfdahl, 2014, s. 14- 15)

Sekundær tilnærming, eller secondary adjustments på engelsk, ble introdusert av Erving Goffman, amerikansk sosialpsykolog. Goffman undersøkte innlagte på mentalsykehus om hvordan de forholdt seg til og slapp unna brudd på regler de måtte følge.

Sekundær tilnærming handler om at barn ser tilsynelatende ut å følge de voksne sine regler og normer, men når sjansen byr seg til å bryter reglene og normen gjør de det.

Barna gjør motstand mot de voksne. For eksempel kan dette være å snike seg unna å rydde ved ryddetid, smugle til seg det de ikke har lov til å ha av leker eller slippe unna fellesaktiviteter. Motstanden fra barna skjer under de voksnes neser og holdes skjult. (Löfdahl, 2014, s. 16)

Sekundær tilnærming kan også ses i sammenheng med et annet begrep, karnevalesk lek. Dette er den opprørske siden ved lek. Sentralt for den karnevaleske leken finner vi Bakhtin, som betrakter det slik: «... en fest for festen skyld eller latteren skyld og ikke fordi den hadde funksjon for noe annet» (Øksnes, 2010, s. 162).

Barna tør gjennom den karnevaleske leken å gjøre motstand eller opprør mot de voksne, ved å gå imot normer og regler. I motsetning til sekundær tilnærming skjer karnevalesk lek åpent foran de voksne. Dette er spontant, kaotisk og til mye glede og latter for barna. De får et pusterom til tull og tøys i en sterkt voksenstyrt hverdag, for det er barna som eier leken.

Et eksempel på karnevalesk lek kan være å leke gjemsel når barna egentlig har fått beskjed at de skal kle på seg for å gå ut. Det hele skjer uten forvarsel og kan føre til frustrasjon for de voksne, særlig hvis dette er gjentagende lek.

For de voksne kan dette bli sett på som forstyrrende og ulydighet fra barna. Likt som med andre typer lek er den karnevaleske leken med på å danne vennskap og tilhørighet i fellesskapet bare barn seg imellom kan. (Øksnes, 2010, s. 162-167). I leken blir barna kjent med seg selv, kjent med omgivelsene, utvikler sosial kompetanse og vennskap, løser problemer og opplevelser blir bearbeidet (Lillemyr, 2011, s.32-39).

Man kan se at sekundær tilnærming og karnevalesk lek har mye tilfelles. I begge begrepene gjør barna opprør med voksenkulturen og de voksnes autoritet hvor barna får utøve sin egen autonomi på egne premisser og være-måte. Barn har sin egen handlekraft, agens som Löfdahl skriver, eller «agency» på engelsk, hvor de har evner til å endre sine omgivelser og situasjon. Man ser på barnet som en kompetent sosial deltaker. At de er i stand til å sosialt konstruere sin egen barndom. «(...) barna er en del av den kulturelle styringen av barndommen gjennom at de deltar i aktiviteter innom det sosiale livets ulike arenaer. En slik arena er barnehagen med sine spesifikke vilkår for barn og barndommen.» (Löfdahl, 2014, s. 11, vår oversettelse)

Löfdahl (2014) skriver også at det kan være mulig å tenke seg en tredje tilpasning der det sosiale kunnskapssystemet som utvikles i kameratkulturen også blir gjort motstand mot.

Barna innad i kameratkulturen gjør motstand mot hverandre. (Löfdahl, 2014, s. 16)

Gjennom å tolke og å gi mening til de erfaringer barna henter inn fra voksenkulturen vil barna ved å tilpasse seg og kommunisere utvikle et felles sosialt kunnskapssystem. Barna får erfaringer ved den sosiale konstruksjonen av kameratkulturen. De vil sette verdier og posisjoner som er rettet mot deltagere i gruppen.

Löfdahl (2014) skriver videre at kameratkulturen kan forstås å ha «(...) relativt stabile ideer om status, identitet og maktrelasjoner hvor vi bør passe oss for å betrakte dette som faste mønster for å forstå barn og deres kultur». (Löfdahl, 2014, s. 16-17, vår oversettelse) «Snarere er det at kameratkultur rommer muligheter for individet til å handle variert i ulike situasjoner og at det er gunstig å se barns posisjoner som dynamisk og som mulig å forandre» (Löfdahl, 2014, s. 7, vår oversettelse)

2.4.2 Kulturelt innhold

Begrepet kultur har blitt definert på mange måter. En måte å se på begrepet, er de karakteristiske kjennetegn på hvordan en gruppe mennesker lever på over en tidsperiode på en bestemt plass med like vilkår. Felles kunnskaper, normer og handlingsmønstre blir utviklet i gruppen, med den forutsetningen av de forstår hverandre når de kommuniserer. (Hjorth, 1996, s. 46-47)

Barn selv kan utvikle sin egen kultur. Ser man på kameratkulturen i barnehagen blant barna kan man se likhetstrekk med definisjonen av kultur.

Det kulturelle innholdet som barna har i mellom seg består av sanger, bøker, eventyr og TV program som barna kan og er opptatt av. Ofte vil det innebære tradisjonelle norske barnesanger, eventyr og fortellinger, samt filmer og serier laget for barn. I en vanlig norsk barnehage vil dette for eksempel være Asbjørnsens og Moes eventyr, barnesanger fra Alf Prøysen, eller kanskje den finske tegneserien Mummitrollet på film.

Det blir barnas felles forankring i innholdet som bestemmer hvordan leken arter seg og hvem som får være med å delta. For å kunne være med på lek er det viktig at barna kjenner til innholdet. (Löfdahl, 2014 s.56)

Kjenner ikke barnet til innholdet i fellesskapet det tilhører kan hun eller han ofte bli avvist av de andre barna og får en passiv deltagelse i leken. Som Ellen Birgitte Ruud (2010) skriver i sin bok *Jeg vil også være med!* «Deltakerne må (...) kunne identifisere seg med temaet i leken, bidra til å utvikle det og akseptere at det kan endre seg underveis.» Videre skriver hun at barnet må, i lek og sosialt samspill, kunne forstå innholdet, kommunikasjonen og regler for å kunne delta. (Ruud, 2010, s. 27)

Det er vanskelig å forhandle om kulturelt innhold og sin egen status i gruppen og i leken. I tillegg til kulturelt innhold blir også språket et viktig redskap i kameratkulturen. Gjennom det språklige vil barna kunne forhandle og formidle innhold, samt styrke sin posisjon innad i barnegruppene. (Löfdahl, 2014, s. 13)

Barn fra 4 år og opp vil i sin kommunikasjon være styrer av situasjonen. Barna vil prøve å samarbeide saklig, hvor de er opptatt av samme sak. Gjennom samarbeidet vil de forsøke å koordinere handlingene sine mot et felles mål.

De eldre barna vil ha kommet lenger i språkutviklingen sin og vil ha andre behov for kommunikasjon i leken. Samarbeid av en praktisk karakter er ønsket og leken blir målrettet og regelstyrt.

Uavhengig av hvilke barn som er med vil leken få en fastere form og bli mindre situasjonsavhengig. (Hjorth, 1996, s. 64) Ettersom de eldre barna har kommet lenger i språkutviklingen, og i tillegg kjenner godt til kunnskapen gruppen har til felles, vil disse barna stå sterkere til å fremme sin maktposisjon i gruppen.

Del 2: Metodebruk

Læren om metode, som også kalles metodologi, omhandler hvordan man som forsker får et overordnet blick for hvordan å gå frem i sin forskning. «Begrepet *metode* peker på de konkrete fremgangsmåtene som følger av de mer overordnede valgene forskere tar, altså om hun velger å gjennomføre observasjon, intervjuer eller tekstanalyse.» (Skilbrei, 2019, s. 13) I starten av prosjektet ble det planlagt å gjøre feltarbeid ute i en barnehage med løpende protokoll, praksisfortellinger og barnesamtaler som metode for innhenting av data.

På grunn av uventet pandemi i perioden februar 2020 og utover, var det dessverre ikke mulighet for oss å gå fram med bacheloroppgaven slik vi hadde ønsket. Vi måtte derfor ta noen beslutninger om hvordan vi skulle få gjennomført prosjektet. På grunn av en landsdekkende stenging av barnehager over en lengre periode, resulterte dette til at oppgaven ble gjort om til en ren teoretisk oppgave. Dette krever at vi har evne til endring innad i gruppen for planlegging og utførelse av prosjektet.

Før endring av prosjektet var det planlagt å innhente førstehånds datamateriale i form av barneintervju og observasjoner, med problemstillingen *hvilken betydning har vennskapet i leken?*

Vi bestemte oss for å undersøke ulike styringsdokumenter av betydning for barnehagens drift og virksomhet. Dokumentene vi valgte ble barnehageloven og rammeplan for barnehagen. Vi var opptatt av å få frem barns perspektiv.

Vi endret vår metode til å innhente datamateriale gjennom sekundære kilder. Dette ble gjennom dagspresse som avisartikler og nyhetsreportasjer med en periode på to dager rundt barnehagens åpning. Vi var fortsatt interessert i å få frem barnas perspektiv, noe som lot seg gjøre ved å se på intervjuer av barn i dagspressen. Etter en ny runde med å formulere en problemstilling kom vi frem til denne:

Hvordan blir vennskap og lek løftet fram i ulike styringsdokument og faglitteratur, og hvor viktig er vennskap og lek for barn?

Litteraturstudie som metode krever ikke deltagelse av informanter og vi kan heller bruke sekundære kilder for innhenting av datamateriale. Videre i teksten vil vi skrive om tekstanalyse og litteraturstudie som metode, vurdering av metode og valg av kilder hvor datamateriale blir begrunnet.

3.1 Tekstanalyse av avis og nyhetsreportasje

Tekstanalyse som metode innebærer å ta for seg ulike typer tekster som for eksempel offentlige dokumenter, handlingsplaner, eller reportasjer i nyhetsmedia. Om man tenker over det eller ei, så påvirker slike tekster hverdagen og det sosiale livet til mange. Ved å analysere tekster kan man få en bedre forståelse av dynamikken i presentasjonen av et emne eller en sak. «Tekstene samles, tolkes og analyseres både i lys av prinsipper for kvalitative kilder ellers og fortolkningstradisjoner fra disse andre fagene» (Skilbrei, 2019, s. 71-73)

Styringsdokumentene vi valgte å bruke til datamateriale er barnehageloven og rammeplan for barnehagen. Barnehagens drift og virksomhet opereres ut ifra disse dokumentene og vil derfor ha enorm innflytelse på hvordan barns vennskap og lek jobbes med og blir ivaretatt av personalet i barnehagen. Det er gjennom disse dokumentene barnehagens holdninger og verdier er stadfestet.

Etter fem uker med stengte lokaler, kom endelig gladnyheten om at barnehagene skulle åpnes igjen. I avisene sto det artikler om barnehagens åpning og ikke minst hvordan man kan oppleve det å komme tilbake. I tillegg har NRK hatt en kort reportasje om åpningen av barnehagen. Gjennom avisartikler og nyhetsreportasjen får vi et friskt blikk på barns perspektiv på vennskap og lek.

Ved å benytte oss av tekstanalyse som metode kan vi bruke dagspresse til å samle inn datamateriale til vårt prosjekt. I alt har vi en nyhetsreportasje i videoformat og åtte avisartikler.

For innhenting av materiale har vi valgt å begrense det til et tidsrom på to dager, fra 20. april til 21. april. Vi valgte å fokusere på dette tidsrommet ettersom barnehagen nettopp hadde åpnet igjen og det var mye oppmerksomhet fra aviser og nyhetskanaler rundt dette.

3.2 Litteraturstudie

Skilbrei (2019) skriver i sin bok *kvalitative metoder* om litteraturstudie som metode. Som i andre studier vil man i litteraturstudie måtte identifisere, presentere og diskutere eksisterende litteratur. Hun skriver videre at «Det er blitt ganske vanlig blant studenter å skrive fordypningsoppgaver basert på en litteraturstudie, og slik gjøre foreliggende forskningslitteratur til gjenstand for ny empirisk utforskning» (Skilbrei, 2019, s. 77)

Det er mange strategier og prinsipper når det gjelder litteraturstudie. Skilbrei (2019) nevner to måter av litteraturgjennomgang. Den første måten tar for seg å sammenfatte og å gi en oversikt over feltet som studiet tar for seg. Dette blir også formålet for målsetting.

Den andre måten er fortolkende. Hovedformålet for denne måten er å sammenstille, diskutere og vurdere litteratur som allerede eksisterer.

Ettersom det er ulike måter å utføre litteraturstudie på, er det noen steg som kan være til hjelp ved gjennomførelsen av studiet gjennom litteraturen.

Første steget handler om å finne en målsetting eller problemstilling som vil avgrense studiet. Innad i vår problemstilling ønsker vi å få frem barns perspektiv. Dette reflekteres i andre del av problemstillingen hvor det presiseres at vi ønsker å finne ut hvor viktig vennskap og lek er for barn.

Andre steget er å finne data innenfor feltet. Målsettingen og feltet vil påvirke hvilke søkestrategi man bruker og mengde data man henter inn. Ved utvalg av data må dette begrunnes og beskrives. Begrunnelsen vår på disse materialene som vi valgte er relevant for problemstillingen vår. Disse materialene løfter fram hvor viktig vennskap og lek er i barnehagen og barns perspektiv.

Vi valgte barnehageloven og rammeplan for barnehage siden de har stor innvirkning i barnehagen og dens drift. I disse dokumentene ligger barnehagens verdigrunnlag. Ved å se på barnehageloven og rammeplan for barnehage får vi se hvilke verdisyn barnehagen har på vennskap og lek.

I valg av dagspresse har barneperspektivet stått i sentrum hvor vi ønske å hente inn artikler og reportasjer der barn blir intervjuet eller vi får se deres reaksjoner.

For valg av faglitteratur har vi satt som kriterium at barnas perspektiv skal være i fokus.

Beskrivelse og begrunnelse av utvalgt faglitteratur vil stå lengre ned i teksten under vurdering av metode, samt beskrivelse og begrunnelse av kilder. Evaluering av data innhentet blir tredje steg. Dette gjøres ut ifra kvalitetskriteriene som er satt.

Det fjerde steget blir å analysere innhentet data. «Dette inkluderer det å ordne, kode, kategorisere og skrive sammendrag, på samme måte som ved analyse av annet kvalitativt materiale» (Skilbrei, 2019, s.76)

3.3 Søkeord

I søk etter materiale har vi benyttet oss av Høgskulen på Vestlandet sitt bibliotek og deres online søkemotor Oria.no, og Bergen Offentlig Bibliotek sine sider, bergenbibliotek.no, for å finne relevant faglitteratur og forskningsartikler. På grunn av Covid-19 epidemien åpnet forlagene opp for at studenter kunne få tilgang til fagbøker på nett, noe vi også benyttet oss av.

Søkeordene som ble brukt for funn av faglitteratur er «lek», «vennskap», «kameratkultur», «jevnalderkultur». Samt kombinasjoner av følgende «Lek i barnehagen», «Lek og vennskap», «vennskap i barnehagen», «jevnaldrings kultur i barnehagen» og «kameratkultur i barnehagen».

Ved søk etter datamateriale i dagspresse var det søkeordet «barnehage» som ga best resultat i forhold til tidsrommet vi var interessert i.

Når vi søkte på «vennskap» på Oria.no kom det opp 1117 treff av bøker og artikler. Med «i barnehagen» sammen med søkeordet ble det redusert til 75 tilgjengelige treff.

Lek er et stort felt hvor det kom opp mye litteratur å ta fra. Fra søkerordet «lek» på Oria.no kom det opp helte 44 858 treff å boltre seg i. Ved å legge til «i barnehagen» ble det snevret ned til 479 treff.

Ved søk på søkerordet «kameratkultur» på Oria.no kom ingen søkeresultater opp, men heller et forslag til søk på «På nb.no kom det heller ingen resultater. Søk på søkeordet «jevnalderkultur» kommer det opp 4 artikler om barn og ungdom i skolen. I kombinasjon med søkeordet «i barnehagen» kom det ingen resultater. kamera kultur» noe som overhode ikke var relevant.

3.4 Vurdering av metode.

Som alle andre metoder har litteraturstudie sine fordeler og ulemper. En videoleksjon fra NTNU lister opp positive sider ved metoden, som blant annet at man får et teoretisk perspektiv og grunnmur, man finner orden i et større kaos. Som forsker trenger man ikke tilgang på informanter, man kan finne ny kunnskap i eksisterende faglitteratur.

Helheten av faglitteraturen har større verdi enn enkelte fagartikler og bøker. Ulempene, ifølge videoleksjonen, er at man må benytte seg av eksisterende litteratur og av den grunn at ens egen vinkling ikke kommer frem. Vinklingen fra litteraturen veier tyngre.

«Cherry picking» kan også bli en ulempe. Da leter man etter litteratur som støtter valgt hypotese. (NTNU lectures, 2018)

I vår søken etter faglitteratur har vi vært opptatt av å finne fagstoff som tar utgangspunkt i barneperspektivet, og ser at dette kan ha ført til et entydig syn over feltet.

Ved ulemper poengterer Skilbrei (2019) at det er ikke alltid man får oversikt over det mest relevante materialet i det feltet man ønsker å undersøke. (Skilbrei, 2019, s. 77) Dette kan være på grunn av at størrelsen på feltet rett og slett er for stort og uoversiktlig.

Om vennskap finnes det mye faglitteratur å ta av. Fagbøker vi bruker mest i forhold til begrepet vennskap er *Sosial kompetanse og samvær – vi er venner, ikke sant?* av Stig Broström, og *Vennskap. Barndom i barnehagen* av Anne Greve og Maria Øksnes. Begge bøkene tar for hvordan barn danner vennskap.

Lek er et stort fagfelt som blir for omfattende å kartlegge i henhold til å besvare problemstillingen. Derfor har vi et begrenset utvalg av faglitteratur om lek i oppgaven. Det finnes mange perspektiver på lek der mye ikke vil være relevant for det perspektivet vi ønsker å fokusere på. Om lek har vi, blant annet, valgt å bruke boken *Lekens flertydighet – Om barns lek i en institusjonalisert barndom* av Maria Øksnes. I boken kommer barneperspektivet frem. Kameratkultur er et smalere felt med mindre faglitteratur tilgjengelig. Löfdahl står sentralt i feltet, hvor hennes bok har vært brukt mye i vår oppgave. Selv om kameratkultur er et smalt felt ser vi det fortsatt som relevant for å forklare hvordan vennskap og lek mellom barn dannes og utvikles, og hva dette betyr for barna.

Tekstanalyse har likheter med litteraturstudie som metode og har den samme fordel at man ikke behøver tilgang til informanter for å gjennomføre studiet. Med den situasjonen som oppsto i verden, fant vi ut at ved å analysere dagspresse i fra tiden barnehagen åpnet igjen kunne vi få en sekundær kilde til barns meninger og opplevelser av vennskap og lek. Med tanke på at barnas relasjoner og uttalelser ville være preget av adskilt tid fra sine lekekamerater i barnehagen.

3.5 Valg av Kilde

I vår gruppe har gruppemedlemmene hatt to forskjellige fordypningsemner. Dette er Bull 3 og utveksling.

Fra fordypningsemnet Bull 3 har vi brukt *Like muligheter i lek? Interetniske møter i barnehagen* av Berit Zachrisen som pensumlitteratur i teoridelen. I boken tar hun for seg hvordan relasjon mellom barna og lek henger sammen og påvirker hverandre.

Fra utveksling har vi valgt pensumlitteratur fra faget *CFD- 377 Adult Supervising in Child and Family Development Programs*. Pensum vi har brukt fra dette faget er *What you need to lead* av Holly E. Bruno. Denne boken blir relevant i drøftingsdelen.

Boken tar for seg elementer av barnehagedrift som belyser barnehagen sine verdier og holdninger, i forhold til hvordan vi kan tolke styringsdokumentene barnehagen er pålagt å følge.

Om vennskap og relasjoner bruker vi bøkene *Sosial kompetanse og samvær – vi er venner, ikke sant?* av Stig Broström, og *Vennskap. Barndom i barnehagen* av Maria Øksnes og Anne Greve.

I Brostöms bok forklarer han hvordan barn tilegner seg, og hva de trenger for å utvikle god sosial kompetanse og samvær med andre barn. I boken har han eksempler fra egen forskning om barnas samspill og samvær som er nyttig å ta i betraktning for å forstå barnets side. Øksnes og Greve tar i sin bok for seg nyere forskning om barns vennskap. Boken er en samling av artikler om barns vennskap der vi får en forståelse av barns vennskap innenfor en institusjon som barnehagen.

Om lek har vi brukt *Lekens flertydighet – Om barns lek i en institusjonalisert barndom* av Maria Øksnes. Som tidligere nevnt tar Øksnes for seg barnas perspektiv, slik er det også i denne boken. Vi ser Øksnes sin faglitteratur om lek er svært relevant på grunn fokus på barneperspektivet og det er grunnen til vårt valg av hennes bøker.

Om kameratkultur, eller jevnalderkultur, bruker vi boken *Kamaratkulturer i Förskolan – En lek på andras villkor* av svenske Annica Löfdahl. Boken tar for seg fenomenet kameratkultur, med begrep og teorier som knyttes til det. Blant annet hvordan barn kan ses på som en aktiv deltaker i sin sosialisering i samspill med andre barn og hvilke prosesser som omhandler det. Selv om boken er brukt som del av pensum i tidligere emner, ser vi den som relevant innenfor vår oppgave.

På den 20 og 21 april kom det ut avisartikler om barnehagens gjenåpning. Avisartiklene fant vi ved å gå inn på hver avis sitt nettsted og se på datoen når de ble postet. De fleste aviser hadde artikler om gjenåpning av barnehagen på de utvalgte dagene vi valgte å hente inn avisartikler fra.

Nyhetsreportasje fra NRK TV ble funnet på NRK sine sider, hvor den er postet innenfor det valgte tidsrommet. Siden vi ikke har fått intervjuet barn i barnehagen om deres meninger og opplevelser av vennskap og lek, har vi i stedet brukt dagspresse som sekundær kilde til å få undersøkt dette. Fra de valgte artiklene, der barna er blitt intervjuet, får vi informasjon fra barna selv. I nyhetsreportasjen i videoformat får vi se barnas reaksjon på gjenforening av venner.

Ved et feltarbeid i barnehagen ville vi blitt nødt til å få tillatelse fra foresatte før intervju av barna, samt å bruke tid på transkribering og anonymisering av materialet produsert. Avisene har fått tillatelse fra foresatte til at barna kan delta som informant i avisartiklene. Ettersom artiklene er tilgjengelige og åpne for alle, ser vi ingen grunn til å søke om tillatelse fra deltakere involvert i artiklene.

Del 3: Analyse

4.1 Analyse av barnehageloven kapittel 1, §1-2

I barnehageloven, paragraf §1- 2, står det om formål og innhold for barnehagen. Her finner vi innhold knyttet til begrepene vennskap og lek. Vi vil presentere de meste interessante utdragene fra barnehageloven om vennskap og lek.

På første avsnitt §1 Formål, står det at «Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.» (Barnehageloven, 2006, §1)

På tredje avsnitt i Barnehageloven (2006, §1), §1 Formål, står det at «Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenner barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for felleskap og vennskap.»

Videre skrives det «Barnehagen skal formidle verdier og kultur, gi rom for barns egen kulturskaping og bidra til at alle barn opplever glede og mestring i et sosialt og kulturelt fellesskap.» (Barnehageloven, 2006, §1)

Andre setning i Barnehageloven (2006, §2), §2, Barnehagens innhold, står det «Barnehagen skal gi barn muligheter for lek, livsutfordringer og meningsfylte opplevelser og aktiviteter.»

I tredje siste linje av § 2 Står det: «Departementet fastsetter nærmere regler om barnehagens innhold og oppgave (rammeplan) ved forskrifter.» (Barnehageloven, 2006, §2)

Dette er bare i de to første paragrafene i barnehageloven hvor det står om vennskap og lek.

Lek nevnes tre ganger. Vennskap nevnes bare en gang.

I teksten blir lek, på lik linje som omsorg, omtalt som et behov barnehagen skal ivareta for barna. Det er interessant at «barndommens egenverdi» blir nevnt og at den skal anerkjennes i barnehagen. Det blir ikke forklart hva som menes med dette, men vi kan tolke at det handler om lek.

Lek er en stor del av barnas væremåte og dagsdriv. Barnehagen skal også bidra i trivsel og glede i lek. Ikke bare skal barnehagen respektere og anerkjenne lek, men også sørge for at barn får gode opplevelser i leken slik at de vil fortsette med å leke, altså trives med å leke.

Lek blir i neste setning satt sammen med læring og at barnehagen skal være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Vennskap nevnes, men vektlegges like sterkt på samme måte som lek i lovteksten. Solidaritet, nestekjærlighet og sosialt fellesskap blir nevnt. Dette er viktig for at vennskap skal oppstå.

Felleskap blir nevnt sammen med vennskap en gang, og senere i kulturell kontekst. Teksten understreker at barn skal få rom til «egen kulturskaping», om dette er med tanke på kulturen til barna vokser opp i er uklart, men ikke usannsynlig.

I lys av begrepet «kameratkultur», som er skrevet om i teoridelen, kan man se på «egen kulturskaping» barna danner selv i sin barnegruppe. Igjen er det uklart om dette er meningen bak utsagnet. Her kan det tolkes på forskjellige måter.

Det understrekes i barnehageloven at «(...) barn må gis mulighet for lek, livsutfoldelse, meningsfylte opplevelser og aktiviteter.» (Barnehageloven, 2006, §2) Dette samsvarer med tidligere utsagn om lek hvor barnehagen er lovpålagt å ivareta barns behov for lek. På en side sier dette seg selv. Hvis barnehagen skal ivareta barns behov for lek må de også gi barn mulighet til å skape lek.

I alt blir lek nevnt i tre ulike kontekster. Lek som et behov, lek som et fenomen det er viktig å skape trivsel og glede rundt, og lek som en aktivitet barnehagen skal gi mulighet til.

I barnehageloven står det at barnehagen «skal», de er påkrevd av loven å sørge for at barn får leke.

Lek blir nevnt mest i forhold til andre begreper og ser deretter ut til å ha mye tyngde i forhold til barnehagens formål og innhold.

Rammeplan for barnehagen blir referert til som et eget skriv hvor barnehagens formål og innhold blir utdypet.

4.2 Analyse av Rammeplan for barnehagen – innhold og oppgaver

Rammeplan for barnehage sier at leken skal ha en sentral plass i barnehagen og at leken skal anerkjennes. Personalet i barnehagen har mange ulike ansvarsområder for å ivareta barnets behov for lek.

Personalet skal blant annet organisere nok tid og lekemateriale for å inspirere til ulike typer lek, fremme miljø der alle barna kan delta i lek og erfare glede i lek, veilede barna hvis leken medføre uheldige samspillmønstre, ta initiativ til lek og aktiv bidra til at alle kan delta i leken. (UD, 2017, s. 20)

Ettersom lek har et eget kapittel i rammeplanen kan vi anta at leken skal ha en sentral plass i barnehagehverdagen. Ut ifra det rammeplanen sier at personalet skal legge til rette for innenfor lek, virker det som at lek, lekemiljø og samspill med andre barn er viktig i livet til barnet.

I tillegg til lek har også vennskap og samspill en sentral plass i rammeplan. Dette betyr at styresmaktene mener at å utvikle sosial kompetanse er viktig for barn i barnehagen.

I rammeplanen kommer det frem at sosial kompetanse er viktig for utvikling av kunnskap, ferdigheter og holdninger. Det legges vekt på hva barnehagene skal legge til rette for, og hva personalets oppgave er for å hjelpe barn til å skape vennsksrelasjoner med andre barn.

Personalet skal for eksempel samhandle med barna, støtte barns initiativ til samspill og hjelpe barn til å sette egne grenser (UD, 2017, s. 22, 23)

Det er også mange barn som sliter med relasjoner til jevnaldrende, i form av utestenging og mobbing. Personalet skal derfor også forebygge og stoppe mobbing, diskriminering og ulike former for utestenging som skjer i barnehagen. (UD, 2017, s.23)

4.3 Analyse av avisartikler og nyhetsreportasjer

På NRK nyheters sine nettsider: <https://tv.nrk.no/serie/distriktsnyheter-fra-vestfold-og-telemark/202004/DKVT99042020/avspiller> ligger det en reportasje fra 20.04.20. En del av reportasjen tar for seg barnehagens gjenåpning. I videoen får vi se (tidsrom 3:30-3:42) gjenforeningen av to barn etter 5 uker med stengte barnehager.

Vi får se en gutt i gul jakke løpe mot porten til barnehagen. Bak den står det en annen gutt i grønn jakke. Gutt i gult hamrer bortover på porten mot gutt i grønt som smiler. Inne på barnehagens område løper guttene sammen.

Barna viser entusiasme og glede over å se hverandre. Hamringen fra gutt i gult sammen med smilingen fra gutt i grønt kan tyde på at de har et vennskap og en historie bak seg. De kjenner hverandre godt nok til at hamringen fra gutt i gul er normalt og et uttrykk av glede. Dette er bare et glimt av relasjonen mellom disse guttene og det er vår tolkning som barnehagelærere som kommer til lys i videoen etter som guttene ikke gir kommentar selv. (NRK TV, 2020)

Artikkelen «Hos Espira Rå barnehage ble snoren klippet da de endelig fikk åpne porten igjen» er en artikkel om åpningen av barnehagen etter stenging på grunn av Covid-19. I artikkelen er det blitt intervjuet foreldre til barn som skal begynne i barnehagen igjen.

En forelder forteller om hvordan hans barn har gledet seg til å komme tilbake til barnehagen. Det blir også poengtert at det barnet gleder seg mest til å møte er vennene sine.

Denne lystbetonte vinklingen på barnehageåpningen og barn som ønsker å komme tilbake til barnehagen igjen ser vi igjen i artikkelen da to barna på 5 år skal klippe snoren i lag med barnehagestyresen.

«Intervjuren» har en tydelig positiv vinkling på saken og bare personer med det synspunktet på hva som skal skje blir snakket med og nevnt i artikkelen. (Flatekvål & Kjøllesdal, 2020)

I artikkelen fra Østlendingen får vi møte Åsmund (4), hvor han og faren Øivind syntes det er godt å komme tilbake i barnehagen. «Jeg har hatt det bra i dag» forteller Åsmund til reporteren.

Barna er delt inn i grupper, hvor det fortelles at Åsmund skal være med Olav, Aksel og Jacob de neste ukene. «Jeg har tegnet den ene tegninga, Olav har tegnet den andre, og den tredje har vi tegnet sammen» forteller Åsmund. Far til Åsmund, Øivind, forteller at det ikke var noen tvil om at Åsmund skulle begynne i barnehagen, selv med smittefaren.

Videre i artikkelen får vi møte Aziza, som ikke er helt trygg på å sende barna i barnehagen. Aziza kan likevel fortelle at hennes eldste datter fikk komme i barnehagen denne ene dagen. «Hun har savnet barnehagelæreren og de andre barna, men i morgen så holder vi barna hjemme igjen.» forteller Aziza til Østlendingen. (Undseth, 2020)

Åsmund har tegnet sammen med Olav, både hver for seg og sammen, hvor da disse tegningene blir tatt med hjem. I fra det lille vi får vite i artikkelen virker det som om Åsmund og Olav er venner. De er på gruppe, noe som vi ser på som en indikasjon på at de har en relasjon mellom seg.

Ut ifra andre artikler vi har sett på, deler barnehagen barna opp i grupper etter hvem de leker mye med. Åsmund forteller at han har hatt det bra i barnehagen den dagen, noe som kan skyldes at han har fått lek sammen med Olav etter mange uker.

Fra Aziza får vi høre om datteren som ønsker å komme tilbake igjen i barnehagen. Aziza ytret at datteren har savnet ansatte og andre barn i barnehagen. Om disse er vennene til datteren får vi ikke vite noe om, men at det er en trang til å se sine «klassekamerater» er tydelig. Vi tolker det som at datter til Aziza søker tilbake til fellesskapet i barnehagen og de relasjonene hun har der.

I VG's artikkel «Litt over halvparten tilbake i Strekkoden barnehage: - Veldig delte meninger» møter vi 5 åringene Hélen og Hercules som blir intervjuet om hvordan det har vært hjemme under korona karantenen. De forteller begge to at de har savnet å være med vennene sine.

Dette viser igjen den positive vinklingen fra journalisten om hva barna tenker om å komme igjen i barnehagen. Det viser også at det viktigste for disse barna har vært vennskap og relasjonen de har til jevnaldrende. (Rosef, 2020)

I Akers Avis Groruddalen står det at barnehagen åpner portene igjen. Mandag 20 april startet gjenåpningen av barnehagen etter å ha vært stengt i over fire uker.

Barna og ansatte i Sletta barnehage følger smittevernreglene. For å unngå at for mange personer er i kontakt med hverandre, er barna i Sletta Barnehage delt inn i grupper.

Journalisten Martine Myhre har intervjuet Petra (5), Line (5) og Sigurd (5) i barnehagen. «Vi kan ikke klemme eller gi high five og må vaske hendene ofte, men vi får lov til å leke med de vi er i gruppe med. Jeg har sett på film om hvordan det skal være i barnehagen nå,» smiler Line (5).

Tvillingene Petra og Sigurd (5) og Line (5) er forberedt på den nye barnehagehverdagen. Selv om ting blir litt annerledes, gleder de seg til å leke med flere barn igjen. I artikkelen ser vi et bilde av at Line smiler over at hun kan leke sammen med bestevenninnen sin Petra og hennes tvillingbror Sigurd. «Dette har vi ventet lenge på. Heldigvis er vi i samme gruppe. Leke med hverandre og med de andre barna er det vi gleder oss mest til», sier femåringene. (Myhre, 2020).

Dagbladet møter Molly (4) i barnehagen Espira Grefsen stasjon. Med seg har hun venninnene Ulla (4) og Sofie (4). De er glade for å være tilbake i barnehagen igjen.

Molly merker at det er litt annerledes i barnehagen for tiden. «Vi pleide ikke å være i grupper» sier hun. Hun forteller videre at hun savner bestevennen sin, som er ikke på samme gruppe, men heldigvis får de sett hverandre når de er ute.

I Espira barnehagen er barna delt inn grupper. En ansatt har ansvar for barna i de ulike gruppene og alle skal ha begrenset kontakt med hverandre. Molly, Sofie og Ulla er i samme gruppe og kan leke sammen i barnehagen.

Styreren Tone Mila forteller at den første dagen i barnehagen har gått over all forventning. «Veldig mange barn er glade for å se vennene sine igjen. Jeg har sett noen barn som har gått og holdt hverandre i hendene i nesten en hel time. Gjensynsgleden er stor, sier hun». (Fjeld & Vedlog, 2020)

I Bergens Tidene kommer det til uttrykk at på grunn av nye retningslinjer for smittevern får ikke barna lov til å velge selv hvem de vil leke med. Barna blir delt opp i grupper. Personalet har gjort forsøk på å sette barn som tidligere har lekt mye sammen på samme grupper.

(Ramsvik, 2020, s. 4)

Barnas lek blir tatt i betraktning og gjort til et kriterium for inndelingen av barn i grupper. Ut ifra denne delen av artikkelen kan man se at i krisetilstander blir fortsatt lek sett på som viktig å ivareta for barn.

I Stavanger Aftenblad står det at Edvin (6) kan endelig leke i barnehagen igjen. De siste fem ukene har Edvin vært hjemme med familien. Han har gledet seg veldig til å møte igjen vennene i barnehagen. Spesielt har han gleder seg til å treffe bestevennen Fillip.

Ute i barnehagen blir Edvin intervjuet av en journalist fra Stavanger Aftenblad. «Det har vært gøy å være hjemme, men det er bra å være tilbake» sier han og slenger seg ned fra et lekestativ midt i barnehagen.

Bak sperrebåndene ser han flere av vennene stå i kø for å komme inn i barnehagen. Han smiler og vinker til dem. «Jeg har savnet barnehagen veldig» sier Edvin før han klatrer høyere opp på lekestativet. (Lygren, 2020)

Edvin uttrykker savn etter barnehagen og vennene sine der. Han har hatt det bra hjemme, men synes det er bra å komme tilbake igjen i barnehagen sammen med vennene sine.

Barnet viser at han har dannet seg gode vennskapsrelasjoner i barnehagen, hvor han ytrer et positivt syn. Dette kan viser at barnehagen er en arena hvor barn kan danne relasjoner, og får mulighet til å utvikle sosial kompetanse.

Den digitale versjonen av Avis Nordland (20.04.20) fortalte om Halvdan (4) som endelig kan være med vennene sine i barnehagen. «Æ ska'lek med Noa, Håkon, Arber, Joud og Ken Odin» forteller Halvdan.

Videre i artikkelen står det at «Leke med noen venna» er planen til Halvdan nå tilbake i barnehagen. (Landstad, 2020)

I artikkelen får vi høre barnet sine tanker og meninger om det å komme tilbake til barnehagen. Barnet har et indre ønske om å komme i lek med de barna han har en relasjon til. Det kommer til uttrykk at dette har han sett frem til ved oppramsingen av navn på barn han vil leke med. Det kan tolkes som at det å få leke med de man har relasjon til er en viktig del av barns trivsel i barnehagen.

Ut ifra intervjuene med barn og foreldre til barn som har vært borte fra barnehagen i en lengre periode, kommer det veldig tydelig frem at det som er viktigst er å få møte venner igjen og være i relasjon og ha samspill med jevnaldrende barn.

I tillegg til at dette er veldig positivt, må vi også huske at alle disse artiklene er tatt fra et positivt synspunkt på å åpne barnehagen igjen. Det kan være like mange barn som synes det er vanskelig å komme tilbake til hverdagen, og som kanskje ikke har savnet den jevnalder relasjonen som er i barnehagen like mye.

Del 4: Drøfting

I drøftingsdelen skal vi besvare problemstillingen vår:

Hvordan blir vennskap og lek løftet fram i ulike styringsdokument og faglitteratur, og hvor viktig er vennskap og lek for barn?

I barnehageloven står det «Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.» (Barnehageloven §1, formål, 1 ledd).

Rammeplan for barnehagen utdyper formål for barnehagen vedtatt i barnehageloven, hvor det blant annet i rammeplanen står «Barnehagen skal anerkjenne og ivareta barndommens egenverdi. Å bidra til at alle barn som går i barnehage får en god barndom preget av trivsel, vennskap og lek er fundamentalt.» (UD, 2017, s. 8)

I faglitteratur finner vi mye om vennskap og lek som støtter opp barnehageloven og rammeplan for barnehagen. Lillemyr (2011) skriver om at barns trivsel i barnehagen henger sammen med det å ha venner å leke med. (Lillemyr, 2011, s. 33)

For å få frem barns meninger og opplevelser av vennskap og lek bruker vi dagspressen i form av avisartikler og en nyhetsreportasje. Gjennom barnas utsagn får vi vite hvor viktig vennskap og lek er for de, nå tilbake i barnehagen.

5.1 Verdier

Barnehageloven og rammeplan for barnehagen er dokumenter som barnehagen må forholde seg til i den pedagogiske virksomheten med barn og ivareta deres familiers medvirkning. Alle avgjørelser, mål som settes, planlegging, vurdering, dokumentasjon og annet arbeid som blir utført i barnehagen skjer på bakgrunn av disse styringsdokumentene (Gunnestad, 2014, s. 59-60)

I barnehageloven står det at «Departementet fastsetter nærmere regler om barnehagens innhold og oppgaver (rammeplan) med forskrift.» (Barnehageloven, 2006, § 2)

Bruno (2012) fokuserer mest på lederskap i USA i sin bok *What you need to lead*. I tillegg skriver hun om «vision», «mission» og «core values» i ledelsen av institusjon tilsvarende barnehagen i Norge. Disse begrepene er relevante med tanke på den funksjonen barnehageloven og rammeplan for barnehagen har i norske barnehager.

Rammeplan for barnehagen er selve mantraet for hvordan barnehagen skal opereres, men det er åpent for tolkning for de ulike barnehagene. Det siste påpekes i barnehageloven «Barnehage eier kan tilpasse rammeplan til lokale forhold.» (Barnehageloven, 2006, § 2)

I vår oppgave vil vi, blant annet, finne ut hvordan vennskap og lek blir løftet frem i styringsdokumenter. I denne delen av drøftingen vil vi se på hvilken verdi vennskap og lek har i barnehageloven og rammeplanen for barnehagen.

Vi vil understreke at barnehageloven gir rammeplan for barnehagen status som forskrift som vil si at barnehagen er forpliktet i til å jobbe ut ifra den. (Gunnestad, 2014, s. 148) Det står i barnehageloven at «Departementet fastsetter nærmere regler om barnehagens innhold og oppgaver (rammeplan) med forskrift.» (Barnehageloven, 2006, § 2)

Om vision, eller visjon på norsk, skriver Bruno (2012) «Having a vision means taking the long view and looking at the bigger picture. As you envision the way you want the world to improve, remain true to your purpose as you interact with others and make decisions». (Bruno, 2012, s. 53) Vi tolker at barnehageloven og rammeplanen er gjenspeiling av den visjonen styresmaktene har for barnehagen, dens drift og hvordan virksomheten i barnehagen skal bli utført på lang sikt og daglig basis.

Om mission står det «Your *mission* is the practical way in which you will make your dream come true, thereby fulfilling your unique purpose». (Bruno, 2012, s. 54) Dette er altså hvordan man vil gå frem for å oppnå det man ønsker å endre og etablere i sine omgivelser. Rammeplan for barnehagen omfatter hvordan barnehagen skal drives, hvor den får støtte fra barnehageloven. (Barnehageloven, 2006, § 2)

Drift vil variere fra barnehage til barnehage, kommunal og privat, men vil gå ut fra de samme grunnleggende forutsetningene satt av barnehageloven og rammeplan for barnehage.

Barnehagen vil da kunne gi et kvalitativt tilbud som sikrer utvikling, omsorg, lek og læring uansett hvilken barnehage foreldre velger for sitt barn.

Det presiseres gjentatte ganger i rammeplan for barnehagen hva *personalet skal*, eller *barnehagen skal* oppfylle ved oppramsing av gjøremål eller fagområder i barnehagen i arbeidet med barna. «Arbeidsmåtene *skal* ivareta barnas behov for omsorg og lek, fremme læring og danning og gi barn muligheter for medvirkning» (UD, 2017, s. 47) er et eksempel på hva barnehagen skal gjøre ut ifra rammeplanen.

Bruno (2012) skriver videre at «A core value (...) reminds you who you are and how you want to lead your life». (Bruno, 2012, s. 55) I barnehageloven står det at verdier barnehagen skal bygges på er «(...) respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet og nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet (...)» Dette er grunnverdier som finnes i humanistisk og kristen, samt andre ulike livssyn og religioners, arv og tradisjon. (Barnehageloven, 2006, § 1) Vennskap, og ikke minst fellesskapet, blir gjennom disse verdiene trukket opp som viktige i barnehagen.

Rammeplan for barnehagen reflektere dette flere steder, hvor det blant annet står at «Personalet skal støtte initiativ til samspill og bidra til at alle kan få leke med andre, oppleve vennskap og lære å beholde venner.» (UD, 2017, s. 23)

I tillegg sier barnehageloven at barnehagen skal være et «(...) trygt sted for felleskap og vennskap.» Videre skrives det at «Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering» (Barnehageloven, 2006, § 1) Vennskap har da sin verdi i barnehageloven og rammeplanen for barnehagen der personalet skal aktivt arbeide med relasjoner innad på avdelingen, både for barn og voksne.

Lek blir ikke trukket frem som en verdi i styringsdokumentet, men omtales heller som et behov barnehagen skal dekke for barna. «Barnehagens samfunnsmandat er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig læring.» (UD, 2017, s. 7) Både i barnehageloven og rammeplan for barnehagen kommer det frem at lek er viktig for barn, hvor barnehagen skal ivareta leken på bakgrunn av barnas trivsel, utvikling og læring.

Sett fra faglitteratur, støtter det opp mot at lek er viktig for barn. Ut i fra dette vil vi si at lek sees som viktig i både barnehageloven og rammeplan for barnehagen.

5.2 Vennskap, lek og kameratkultur

I forhold til vennskap og lek er feltet for litteratur smalt når det kommer til begrepet kameratkultur. I teoridelen av oppgaven har vi valgt å skrive om begrepet kameratkultur. Fenomenet kameratkultur gir en forklaring og bedre forståelse på hvordan en barnegruppe, eller lekegruppe, dannes og drives i forhold til vennskap og lek. Vi vil se nærmere på sammenhengen mellom begrepene vennskap, lek og kameratkultur.

Vennskap dannes over tid, der individene møtes på samme sted regelmessig. For barn kan en slik møteplass være barnehagen. Med tanke på at barn tilbringer store deler av dagen sin i barnehagen er det viktig at de trives og får mulighet til å skape vennsksrelasjoner. (Löfdahl, 2014, s. 13) Ettersom barnehagen er en møteplass barna møtes på regelmessig får barna et stort spillerom til å danne seg en kameratkultur med de relasjonene barna skaper på en avdeling.

Det å få delta i lek og få venner beskrives som grunnlaget for barns trivsel og meningsskapning i barnehagen. Vi forstår leken som en grunnleggende opplevelse og uttrykksform i barna. Det å få delta i lek er viktig for barn for å føle seg sosialt inkludert og akseptert og for å etablere og vedlikeholde vennskap. Lekearenaene framstår som viktig møteplass for samspillet mellom barna i barnehagen.

Vi ser det relevant i vår oppgave å se vennskap i sammenheng med kameratkultur, ettersom det kan gi oss en bedre forståelse for barns relasjoner og sosiale dannelse, samt hvorfor de gjør som de gjør.

I kameratkulturen er det barna selv som styrer. Dette innebærer alt fra kulturelt innhold til sosial struktur. Kameratkulturen vil alltid være påvirket av voksenkulturen i barnehagen og av normer og verdier. For å skape kameratkultur er det barna selv som bestemmer hvordan voksenkulturen blir tolket og brukt i deres lek og relasjoner. (Löfdahl, 2014, s. 14-15) Ved å delta i kameratkulturen og bidra i endring, både kulturelt og i den sosiale strukturen med normer og verdier, tilegner barnet seg kunnskap om vennskap og sosial samhandling med andre barn i barnegruppen. (Löfdahl, 2014, s. 62) Barna lærer seg sosiale ferdigheter i samspill med hverandre. De er i sine interaksjoner, mer eller mindre, likestilte sett i motsetning til interaksjon med voksne.

Det er liten maktforskjell mellom barna. Dette gjør at barna kan øve seg på å ivareta og forhandle om saker de er opptatt av i sine relasjoner. Relasjonen, eller vennskapet, er viktig å ivareta for at barna skal få oppnå det de ønsker. Barna får øvd seg på å utøve sin autonomi innen relasjoner og den sosiale rammen i en miniatyr versjon av samfunnet de vokser opp i.

Å leke sammen med andre er viktig for barnas trivsel. (Ruud, 2010, s. 11) For å få lov til å delta i lek sammen med noen må barnet få innpass fra barnegruppen og den kulturen barnet hører til. Kameratkultur blir relevant å se i sammenheng med lek med tanke på hvordan kameratkulturen former barnas lek og deltakernes rolle i leken.

I likhet med at kameratkultur har sin sosiale struktur med normer og regler, har den også et kulturelt innhold. Barn som aktivt får påvirke barnegruppens kameratkultur, får bidra til gruppens kulturelle innhold. Dette kan være de sangene, eventyrerne og filmene barna er opptatt. Innholdet blir til inspirasjon for lek.

Leken styres av det kulturelle innholdet barna deler seg i mellom. (Löfdahl, 2014, s. 56) Er barnegruppen opptatt av Pokémon, vil innholdet i leken høyst sannsynlig handle om det. Om et barn ikke kjenner til det kulturelle innholdet kan det risikerer å bli utestengt fra leken eller måtte ta passive roller. Da hjelper det lite om man har god lekekompetanse.

Det kulturelle innholdet blir et grunnlag for identitet og kommunikasjon i gruppen. (Ruud, 2010, s. 27)

Etter vår forståelse ser det ut til at lek omtalt i kameratkultur omhandler mest sosial rollelek der barna dikter opp en fiktiv verden der det kulturelt innhold kommer til uttrykk. Man skal likevel ikke se bort ifra at kulturelt innhold også kan påvirke andre typer lek.

Ved konstruksjonslek, slik som bygging med klosser (Lillemyr, 2011, s. 38), kan for eksempel det kulturelle innholdet avgjøre hva som blir bygget. Kanskje Pokémon monstrene trenger hus og da kan det bli motivasjon for barnet til å bygge med klosser. Innholdet i leken blir igjen viktig for at å få være med på byggingen.

Å ha en venn, eller venner, å leke med vil være viktig for barnets trivsel i barnehagen.

(Lillemyr, 2011, s. 33) Dette har vi også skrevet om i teoridelen tidligere i teksten.

Ut ifra den kunnskapen vi har tilegnet oss om vennskap og lek ser vi at disse begrepene påvirker hverandre, og har stor betydning for barns utvikling og velvære.

Barnehagen blir en arena for sosialisering, der barnet lærer seg sosiale normer og regler for samspill med andre, både i lag med andre barn og med voksne.

I kameratkultur blir leken formet av barnas egen etablerte kultur som danner grunnlag for fellesskap og solidaritet mellom barna. Leken styres av det kulturelle innholdet barna deler. Slik vi ser det vil vennskap være viktig for barn for å komme seg inn i og få delta i lek med andre. Samtidig blir lek en viktig faktor for å ivareta vennskapet og relasjonen barnet har bygget opp med andre. Ved å leke sammen kan barn bygge og opprettholde vennskap og relasjoner med hverandre. Leken er viktig for vennskapet, og vennskap er viktig for lek. Det blir da relevant å skrive om begge når et av begrepene kommer opp.

5.3 Barns perspektiv på vennskap og lek

I faglitteraturen vi har undersøkt er det lagt et positivt bilde på vennskap og lek i barnehagen. Det kommer frem hvor viktig lek er for barns sosialisering og hvordan det at barn danner vennskap også er viktig for sosialiseringen til barna.

I tillegg til at faglitteraturen viser et positivt bilde på vennskap og lek i barnehagen, legger også styringsdokumenter, som barnehageloven og rammeplan for barnehagen, stor vekt på både vennskap og lek i barnehagen. For eksempel står det i barnehageloven at barnehagen «skal være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap» (Barnehageloven, 2006. §1) og i rammeplan for barnehagen står det at «Barnehagen skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap.» (UD, 2017, s. 23)

Her ser vi at barnehagen har en aktiv rolle i forhold til å hjelpe barn med å utvikle vennskap og å ta del i et sosialt fellesskap.

I barnehagen er trivsel viktig for barn. Broström (2000) mener at vennskapsforhold kan defineres som stabile relasjoner kjennetegnet av gjensidighet og felles positive følelser. Venner oppsøker hverandre målrettet og viser glede ved å være sammen og de omtaler hverandre ofte som venner. (Broström, 2000, s. 53)

Dette kan vi for eksempel se i vennskapet mellom Edvin og Phillip i fra Stavanger Aftenbladets artikkel.

Vi mener leken har stor betydning for barns sosialisering og utvikling. Lillemyr (2011) sier at det er gjennom leken barna utvikler sin sosiale kompetanse og lærer sosial mestring. Han forteller videre at barna opplever sosial motivasjon gjennom de vennsksapsrelasjonene som blir skapt i leken. (Lillemyr, 2011, s. 36)

Siden faglitteratur og styringsdokumenter legger stor vekt på både vennskap og lek i barnehagen ville vi finne ut hvor viktig dette var for barna. På grunn av den verdensomfattende pandemien i 2020 var det liten mulighet for oss å få barnas syn på lek og vennskap i barnehagen. Vi valgte derfor å bruke avisartikler hvor barn, foreldre og barnehageansatte ble intervjuet om hvordan de opplevde barnehages åpningen og hva de gledet seg mest til. Vi fikk på denne måten tilgang til barns perspektiv på vennskap og lek i barnehagen via dagspresse.

I Dagbladets artikkel møter vi styreeren i Espria Grefsen stasjon. Styreeren Tone Mila sier at «veldig mange barn er glade for å se vennene sine igjen. Jeg har sett noen barn som har gått og holdt hverandre i hendene i nesten en hel time. Gjensynsgleden er stor, sier hun». (Flatekvål & Kjøllesdal, 2020)

Artiklene vi har valgt å bruke til å støtte opp under teorien vi har skrevet om har alle en positiv vinkling på vennskap og lek i barnehagen. I artiklene møter vi barn, foreldre og barnehageansatte som forteller om hva de gleder seg mest til ved å komme tilbake til barnehagen igjen.

Vår tolkning er at journalistene har en positiv vinkling på barnehages gjenåpningen og vi møter derfor personer som har en positiv innstilling til dette.

I barnehagene er barna blitt delt inn i mindre grupper på grunn av nye smittevern regler. I *Veileder om smittevern i barnehager under covid-19 utbruddet 2020* står det at “reduisert kontakt med andre vil minske risiko for smitte fra personer som ikke vet at de er smittsomme”. (UD, 2020, s. 10) Styresmaktene har derfor bestemt at mindre grupper i barnehagen vil hindre større spredning av viruset.

I Bergens Tidende forteller de at de har prøvd å plassere barn som tidligere har lekt mye sammen i samme gruppe, men Molly (4), i Espira Grefsen stasjon, forteller til dagbladet at hun savner bestevennen sin som ikke er i samme leke gruppe som henne. (Ramsvik, 2020, s.4) (Fjeld & Vedlog, 2020)

For Molly kan dette bety at hun har mindre interesse for interaksjon med andre barn i barnehagen, og derfor tar mindre initiativ til sosialt samspill med andre barn. Hun kan også få en dårlig opplevelse i barnehagen med å ikke bli hørt og sett av de ansatte, noe som igjen også kan skade hennes relasjoner til barnehagepersonalet.

På en annen side har Molly mulighet til å skape nye relasjoner med andre barn hun kanskje har hatt lite sosialt samspill med tidligere, dette kan være med på å skape nye vennskskapsrelasjoner og en ny kameratkultur, noe som kan ha en positiv påvirkning for hennes utvikling av sosial kompetanse.

I alle artiklene får vi høre at barna har savnet mest å leke sammen med venner i tiden de har måtte vært hjemme. Det får vi for eksempel høre at tvillingene Hélen og Hercules (5) har savnet i avisartikkelen fra VG. (Rosef, 2020)

Etter en lang periode med mye usikkerhet og mange avisartikler om ting som ikke er så bra, har kanskje journalistene bare fokusert på de positive sidene ved å komme tilbake i barnehagen igjen.

At barna har blitt intervjuet rundt barnehageåpningen om hva de gleder seg mest til med å komme tilbake til barnehagen, kan gi oss et innblikk i hva barna har savnet mest i perioden hjemme, og hva som er viktig for de i barnehagen. Vi hører fra flere av barna som er blitt intervjuet at det viktigste for de er vennskap og lek. Dette ser vi også er lagt vekt på i utvalgt faglitteratur og i styringsdokumenter barnehagen må følge i den daglige driften.

Fordi det virker som alle journalistene har valgt denne positive vinklingen, får vi ikke vite noe om barn som ikke gleder seg til å komme tilbake til barnehagen, selv om vi vet at dette også er en realitet. Vi tror at journalistene kan ha valgt å legge det fram på denne måten fordi det har vært en lang periode med mye usikkerhet, og mye negativt i avisene. Ved å legge vekt på det positive ved barnehagens gjenåpning gjør de det mindre farlig å komme tilbake til barnehagen, i tillegg får de fremhevet noe positivt i media.

Når journalistene skal intervju barn til dagspressen står de overfor en del etiske spørsmål. Etikk er refleksjon over hva som er rett og galt. Å intervju barn som ikke ønsker å komme tilbake til barnehagen eller ikke ønsker å stå fram i pressen kan sees på som etisk galt for journalisten. (Eidhamar & Leer-Salvesen, 2017, s. 40)

På grunn av dette etiske dilemmaet kan vi tolke at journalistene bare har valgt solskinnshistorier for å skjerme barn som ikke opplever barnehagen som en grei plass å være, eller som ikke er en del av kameratkulturen i sin barnehage.

Når vi da søker etter aviser som forteller om hvordan det er å komme tilbake til barnehagen etter at barnehagen har vært stengt i en lengre periode, vil vårt funn bli begrenset til kun positive sider med åpningen av barnehager. Vår oppgave og vårt syn blir da farget av journalistenes etiske valg.

Artiklene viser at det er en stor sammenheng mellom faglitteratur, styringsdokumentene og hvor viktig barn selv mener vennskap og lek i barnehagen er. Vi ser at faglitteraturen legger stor vekt på hva som er positivt med vennskap og lek i barnehagen i forhold til barns utvikling. Vi ser igjen denne positiviteten i styringsdokumentene som legger opp til at barnehagen skal legge til rette i stor grad for lekemuligheter og for utvikling av sosialt samspill og jevn-alder relasjoner.

Mange barn kan oppleve å bli fraskilt fra sine venner på grunn av styresmaktene sine retningslinjer i forhold til smittevernregler. *Veileder om smittevern i barnehager under covid-19 utbruddet 2020* presiserer at en kohort i barnehagen er en mindre gruppe med barn og voksne. Disse gruppene skal være faste. Barn som opplever at de ikke får være i gruppe med sine venner over tid vil få en dårlig erfaring med gruppeinndelingen.

Det kan tolkes at Molly (4) får en dårlig opplevelse av gruppeinndelingen, fordi hun forteller til Dagbladet at hun ikke er på samme gruppe med sin bestevenninne. Dette vil da hindre Molly i å ha sosialt samspill med andre barn som hun allerede har en god relasjon til. (UD, 2020, s. 10) (Fjeld & Vedlog, 2020)

Etter pandemien Covid-19 kan Molly oppleve at barnehagen ikke legger til rette for at hun skal kunne oppleve vennskap og lek med andre barn hun allerede har en god vennsksapsrelasjon til. Dette kan videre bety at hun i senere tid ikke tar initiativ til å skape nye vennsksapsrelasjoner, og det vil derfor hindre hennes utvikling innenfor sosial kompetanse.

Ved å ha analysert artikler fra dagspresse som har intervjuet barn, foreldre og ansatte i barnehagen forstår vi at vennskap og lek også er viktig for barn som går i barnehagen. Barna som er blitt intervjuet uttrykker stor glede ved å komme tilbake til barnehagen og se igjen venner de har savnet.

6. Avslutning

I denne bacheloroppgaven har vi sett gjennom og svart på problemstillingen vår:

Hvordan blir vennskap og lek løftet fram i ulike styringsdokument og faglitteratur, og hvor viktig er vennskap og lek for barn?

I første del av problemstillingen ville vi finne ut av hvordan styringsdokumenter og faglitteratur løfter frem vennskap og lek. Styringsdokumentene vi valgte å bruke ble barnehageloven og rammeplan for barnehagen, ettersom disse dokumentene har stor innflytelse på barnehagens drift og virksomhet. Gjennom både barnehageloven og rammeplan **for barnehagen** ser vi at vennskap og lek ses på som viktig i forhold til barns velvære, utvikling og trivsel.

I faglitteraturen løftes både vennskap og lek **frem** som viktig for trivsel for barn i barnehagen, samt for barns allsidige utvikling. Vennskap og lek er to begreper som henger mye sammen. Dette kommer frem ved å se **begrepene** ut ifra begrepet kameratkultur.

Ved å gjennomføre prosjektet har vi tilegnet oss mer kunnskap om vennskap og lek, hvor dette har blitt sett i sammenheng med hverandre. Vennskap skaper trivsel, tilhørighet og felleskap blant barn i barnehagen.

Leken er med på å bygge og å ivareta vennskap, samt bidra til utvikling av sosial kompetanse hos barna i barnegruppen. Ut ifra faglitteraturen som er presentert vil vi si at vennskap og lek løftes frem som viktig.

I andre del av problemstillingen ville vi undersøke hvor viktig vennskap og lek er for barna i barnehagen. På grunn av Covid-19 pandemien fikk vi ikke besøkt barnehager og spurt barn direkte om vennskap og lek. Ved litteraturstudie som metode fikk vi heller mulighet til å bruke ulike dagspresse, slik som nyhetsreportasje fra NRK og avisartikler, som sekundært empirisk datamateriale.

Gjennom å bruke dagspresse med intervju av barn har vi fått innsyn i barns perspektiv på vennskap og lek. Det som kommer frem i dagspressen er barns glede over å få komme tilbake igjen i barnehage. Barna uttrykker at de har gledet seg til å se vennene sine igjen og vil leke. Lek kommer stadig opp som en aktivitet der barna ønsker å ta del i, nå tilbake igjen i barnehagen. Dette viser oss hvor viktig vennskap og lek er for barn, mer enn det vi viste fra før av.

Ikke bare at det er viktig for barna å ha venner i barnehagen, men at relasjonsbåndene sitter sterkt i mellom barna. Ut ifra det vi ser i dagspressen vil vi si at vennskap og lek er viktig for barn. Selv etter fem uker adskilt er vennskapet og trangen til lek med venner stor blant barna intervjuet i dagspressen.

I løpet av prosessen med planlegging og gjennomføring av denne oppgaven ble vi nødt til å gjøre endringer. Årsaken til endringen ble grunnet Covid-19 pandemien som førte til stenging av barnehagene over hele landet. Vi gikk fra å skulle utføre et feltarbeid i barnehagen med observasjon og barneintervju som metode, til å gjøre oppgaven til rent teoretisk med litteraturstudie som metode. Dette skapte forvirring blant oss ettersom litteraturstudie som metode var nytt, samt ikke var fremtredende i undervisning av metoder til bruk i bachelor. Endringen skjedde halvveis i semesteret, hvor vi da var usikker på om dette kom til å bli gjennomførbart. Nå i ettertid ser vi hvor stort utbytte vi har fått av endringen, hvor vi ser at et prosjekt kan endres og fullføres på begrenset tidsrom. Vi har bli bedre kjent med oss selv og våre sterke og svake sider som gruppe, samt hvordan delegere arbeid mellom oss på bakgrunn av dette.

Etter å ha gjennomført prosjektet i bacheloroppgaven har vi tilegnet oss kunnskap som kan komme oss til nytte ute i arbeid som pedagogisk leder, eller barnehagelærer. Vi står sterkere til å begrunne våre valg i arbeid med vennskap og lek ovenfor medarbeidere.

Vi har lært viktigheten mellom vennskap og lek for barn både i faglitteratur og barn selv, samt at vennskap og lek har sammenheng med hverandre for barns utvikling. Med denne kompetansen står vi bedre rustet til å tilrettelegge for relasjonsbygging og sosial kompetanse blant barn hvor lek står sentralt.

Vi opplever selv at vi har svart på problemstillingen, og ser at vennskap og lek er løftet frem som viktige begreper innen barnehageloven og rammeplan for barnehage. I faglitteraturen er fremstilles vennskap og lek som avgjørende for barns trivsel og allsidig utvikling.

I tillegg har vi gjennom dagspressen fått uttrykk for, fra barn selv, hvor viktig vennskap og lek er for barn i barnehagen, som vises å være svært viktig for barna. Grunnen, gang på gang, for å ville komme tilbake igjen i barnehagen er nettopp å få leke med vennene sine.

7. Litteraturliste

Barnehageloven. (2005). Lov om barnehager (LOV-2005-06-17-64). Henter fra

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64>

Broström, S. (2000). *Sosial kompetanse og samvær. – Vi er venner, ikke sant?* Oslo:

Kommuneforlaget AS, Vika.

Bruno, H., E. (2012) *What you need to lead – an early childhood program*. Washington:

NAEYC

Eidhamar, L., G. & Leer-Salvesen, P. (2017) *Nesten som deg selv, barn og etikk*. (5.utg) Oslo:

Cappelen Damm Akademisk

Fjeld, J. & Vedlog, H.A. (20.04.20) slik var «Første dag» i barnehagen. Dagbladet.no Hentet

fra: <https://www.dagbladet.no/nyheter/slik-var-forste-dag-i-barnehagen/72379743>

Flatekvål, K. & Kjøllesdal, S. R. (2020, 20. April). Hos Espira Rå barnehage ble snoren

klippet da de endelig fikk åpne porten igjen. BA. Hentet fra [https://www.ba.no/her-er-](https://www.ba.no/her-er-barnehagen-apnet-igjen/s/5-8-1281298?ns_campaign=article&ns_mchannel=recommend_button&ns_source=facebook&ns_linkname=facebook&ns_fee=0)

[barnehagen-apnet-igjen/s/5-8-](https://www.ba.no/her-er-barnehagen-apnet-igjen/s/5-8-1281298?ns_campaign=article&ns_mchannel=recommend_button&ns_source=facebook&ns_linkname=facebook&ns_fee=0)

[1281298?ns_campaign=article&ns_mchannel=recommend_button&ns_source=face book&ns_linkname=facebook&ns_fee=0](https://www.ba.no/her-er-barnehagen-apnet-igjen/s/5-8-1281298?ns_campaign=article&ns_mchannel=recommend_button&ns_source=facebook&ns_linkname=facebook&ns_fee=0)

Gunnstad, A. (2014) *Didaktikk for barnehagelærere – En innføring*. Oslo:

Universitetsforlaget

Hjorth, M, L. (1996) *Barns Tanker om lek – En undersökning av hur barn uppfattar leken i*

förskolan Malmö: Graphic Systems AS.

Landstad, T. (2020, 20. april). Endelig får Halvdan (4) møte vennene. Avis Nordland. Hentet fra:

<https://www.an.no/endelig-far-halvdan-4-mote-vennene/s/5-4-1194999>

Lillemyr, O, F. (2011) *Lek på alvor* (3.utg.). Oslo: universitetsforlag

Lygren, I. (2020, 20. april) *Endelig kan Edvin (6) leke i barnehagen igjen: - Vi er ikke*

bekymret. Stavanger Aftenbladet. Hentet fra:

[https://www.aftenbladet.no/lokalt/i/rAR2OK/endelig-kan-edvin-6-leke-i-barnehagen-](https://www.aftenbladet.no/lokalt/i/rAR2OK/endelig-kan-edvin-6-leke-i-barnehagen-igjen-vi-er-ikke-)

[igjen-vi-er-ikke-](https://www.aftenbladet.no/lokalt/i/rAR2OK/endelig-kan-edvin-6-leke-i-barnehagen-igjen-vi-er-ikke-)

[bekymret?fbclid=IwAR1gqTkbNPsPDt4KB7CXNiAIL5r3OYsvigXPeOOe-hhF4s0LZcvt_IFW8Zs](https://www.aftenbladet.no/lokalt/i/rAR2OK/endelig-kan-edvin-6-leke-i-barnehagen-igjen-vi-er-ikke-)

Löfdahl, A. (2014). *Kametat kulturer i föskolan – en lek på andras villkor*. (2.utg.). Stockholm: Liber.

Myhre, M. (2020, 21. april) Barnehagen åpner portene igjen: - gleder oss til å leke sammen.

Groruddalen.no hentet fra: https://groruddalen.no/nyheter/barnehagene-apner-portene-igjen-gleder-oss-til-a-leke-sammen/19.26434?fbclid=IwAR2yMR5Ho6tmCmQ_OKt2WCvRXKK6NcuJnxFhqZystaSKeA8J7YlzitCJkUk

NRK TV (2020, 20 april) *Distriktsnyheter Vestfold og Telemark* (Videoklipp) Hentet fra:

<https://tv.nrk.no/serie/distriktsnyheter-fra-vestfold-og-telemark/202004/DKVT99042020/avspiller>

NTNU Lectures (2018, 19. desember) Litteraturstudie som metode (Videoklipp) Sett:17.04.20

Hentet: <https://www.youtube.com/watch?v=KF3PtpaDsm8&t=542s>

Ramsvik, M. (2020, 21. april) Hoppende glad tilbake i barnehagen. *Bergens tidene*, del 1, s. 4.

Rosef, T. (2020, 20. april). Litt over halvparten tilbake i Strekkoden barnehage – Veldig delte

meninger. *VG*. Hentet fra <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/xPkobl/litt-over-halvparten-tilbake-i-strekkoden-barnehage-veldig-delte-meninger>

Ruud, E, B. (2010) *Jeg vil også være med!- Lekens betydning for barns trivsel og sosiale læring i barnehagen*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag.

Skilbrei, M, L, (2019) *Kvalitative metoder - planlegging, gjennomføring og etisk refleksjon*

Oslo: Fagforlaget

Undseth, R. (2020, 20 april) Barnehagestart i godvær:- Godt å være tilbake i barnehagen.

Østlendingen. Hentet fra: https://www.ostlendingen.no/barnehagestart-i-godvar-godt-a-vare-tilbake-i-barnehagen/s/5-69-922309?onboarding_mode=true&access=granted

Utdanningsdirektoratet. (2017). *Rammeplanen for barnehagen – innhold og oppgaver*. Oslo:

Utdanningsdirektoratet. Hentet fra: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan/>

Utdanningsdirektoratet. (2020). *Veileder om smittevern i barnehager under Covid-19*

utbruddet 2020. Oslo: Utdanningsdirektoratet.

Hentet fra: <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/sikkerhet-og-beredskap/informasjon-om-koronaviruset/smittevernveileder/barnehage/>

Øksnes, M. (2010). *Lekens flertydighet – om barns lek i en institusjonalisert barndom*. Oslo:

Cappelen Akademisk Forlag.

Øksnes, M, & Greve, A. (2015) *Vennskap. Barndom i barnehagen*. Cappelen Damm AS

Zachrisen,B.(2015). *Like muligheter i lek? Interetniske møter i barnehagen*. Oslo:

Universitetsforlaget